

BOOK REVIEW

Laurian Someșan. Studii de Geografie, 2020, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, editor: Alexandru Păcurar

Pe lângă activitatea didactică și de cercetare, cu editarea unor cursuri și articole din domeniul Geografiei turismului și Geografiei economice (ex. *Turism Internațional*, 2018, Presa Universitară Clujeană, 464 pagini), preocupările academice ale d-lui conf. dr. Alexandru Păcurar s-au concretizat în ultimii ani într-o serie de volume care ar putea fi grupate sub tema **restituiri**. Este vorba despre lucrări care, în urma unor minuțioase documentări în diverse biblioteci din țară, arhive personale și contacte cu personalități din diverse domenii (amintim aici spre exemplificare vizitele de documentare la Arhivele Naționale din Cluj-Napoca și București, la Biblioteca Națională, dar și comunicarea nemijlocită cu regretatul Neagu Djuvara), au adus la lumină aspecte ale evoluției și devenirii Facultății de Geografie din Cluj-Napoca ori ale Institutului de Geografie din Cluj ca parte a Almei Mater Napocensis. Se poate menționa în acest sens, impresionantul volum apărut la Centenarul Universității din Cluj - *Lucrările Institutului de Geografie al Universității din Cluj. Travaux de l'Institut de Géographie de l'Université de Cluj*, Editura Argonaut, 648 pagini; se adaugă volumele dedicate memoriei și activității unora din personalitățile Geografiei clujene - *Profesorul Alexandru Savu (1920-1992). In memoriam*, (2017, Ed. Argonaut, 146 pagini) și *Nicolae Dragomir. Oierii mărgineni*, (2014, Ed. Argonaut, 426 pagini).

Cea mai recentă publicație care continuă seria acestor *restituiri*, intitulată **Laurian Someșan. Studii de Geografie** (2020, editura Argonaut, 681 pagini, Cluj-Napoca) aduce în atenția mediului academic clujean (și nu numai!) aspecte biografice ale unei personalități academice marginalizate în anii regimului comunist, a cărei memorie a fost lăsată într-un con de umbră inertial și în perioada postdecembristă.



Volumul se deschide cu o selecție de studii emblematice pentru activitatea academică a profesorului Laurian Someșan, publicate în perioada 1936-1944: *Viața umană în regiunea Munților Călimani, Vechimea și evoluția agriculturii românești în Transilvania, Câmpia Tisei ca barieră etnică, Le sol roumain*. Cititorul are ocazia să (re-) descopere frumusețea unor studii clasice de geografie, care prin tematică, terminologie și metode de analiză sunt perfect racordate la preocupările Geografiei de la momentul respectiv, bibliografie-reper extrem de utilă pentru geografii de toate vârstele și specializările din prezent.

Partea a 2-a a volumului, intitulată ***Geografi români transilvăneni în atenuarea „neliniștii spațiilor”: Laurian Someșan***, reprezintă o detaliată punere în lumină a vieții și activității marelui geograf român. Migăloasa documentare realizată de către dl. conf. dr. Alexandru Păcurar are ca rezultat o lucrare biografică exhaustivă, în care sunt evidențiate aspecte fundamentale ale personalității ce avea să se ridice în constelația unor nume precum George Vâlsan și Vasile Meruțiu, a căror activitate științifică, didactică și civică au fundamentat învățământul românesc transilvănean interbelic. În volum se regăsesc capitole care abordează aspecte dedicate cadrului familial, locurilor și timpurilor în care Laurian Someșan a crescut și a trăit. Firul roșu al existenței sale este creionat de nobile trăsături de caracter, de hărnicie, rigoare și, mai presus de toate, de conștiința apartenenței naționale care avea să transpară apoi în numeroase studii realizate în timpul și după finalizarea studiilor superioare de Geografie la Cluj, unde l-a avut ca magistru pe savantul George Vâlsan.

Sunt revelate cititorului aspecte ale evoluției profesionale, de la preparator (1926) la Institutul de Geografie (condus de eminentul geograf, profesorul George Vâlsan) al Universității “Regele Ferdinand I” din Cluj, până la poziția de rector (1947-1948) al Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale „Regele Mihai I” din Brașov, cu recunoașterea valorii sale profesionale până la instaurarea regimului comunist și marginalizarea sa profesională și socială în perioada comunistă, căreia însă i-a răzbătut prin meritocrație până în anul 1971 (anul pensionării).

Din tot acest parcurs profesional, în volum se acordă o atenție deosebită activității academice, didactice și științifice din cadrul Institutului de Geografie al Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj. Documente oficiale, fotografii dar și analize de context a informației din epocă îl aduc pe cititor în contact cu cadrul și modul de desfășurare a activității de către Laurian Someșan. De remarcat este faptul că autorul a descoperit în arhive (publice ori private) și utilizează fotografii și documente inedite din perioada de referință; se remarcă astfel fotografii-document așa cum este cea (pag. 305) în care apar geografi francezi (ex. Emmanuel de Martonne) și români (ex. Vasile Meruțiu) în timpul unei excursii de studii în Munții Apuseni din anul 1936.

Se adaugă capitole care reconstituie perioada petrecută la Brașov (“între zenit și nadir”, cum o numește autorul) și la Suceava, punctând și perioada de epurare din societatea și învățământul românesc, bolșevizate, cu marginalizarea extremă, carcerală, a profesorului Someșan.

Demersului de reconstituire biografică atent documentată, autorul îi adaugă și un foarte bine argumentat subcapitol care prezintă elementele definitorii ale operei științifice (capitolul II.3), în care sunt esențializate principalele preocupări ale profesorului

Someșan; modul de realizare a studiilor, paleta vastă a preocupărilor, conturează imaginea unui geograf complet care face apel cu profesionalism desăvârșit la arsenalul teoretic și metodologic al diferitelor subramuri ale Geografiei, rezultatul fiind constituit de studii publicate atât în limba română cât și în limbi de largă circulație (franceză, germană).

Finalul volumului îl aduce pe cititor în contact cu viața și activitatea profesorului Someșan prin corespondența acestuia cu diverse personalități. Aceasta deschide o cale suplimentară de înțelegere și apreciere a geografului, a intelectualului, a dascălului și a cetățeanului, pentru care principiile morale și cele academice erau de nedespărțit.

Deosebit de amplă, lucrarea înglobează în paginile ei atât informații de tip documentar, arhivistic și biografic, dar și explicații contextuale, concretizate în comentarii ori trimiteri pertinente la diferite aspecte istorice, sociale și politice ale perioadei. Acestea din urmă au meritul de a clarifica cititorului mai puțin familiarizat cu perioada interbelică și cea postbelic-comunistă aspecte necesare unei corecte înțelegeri a activității și personalității profesorului Laurian Someșan, geograf eminent, cu verticalitate morală și probitate profesională care însă a avut de suferit ostilitatea și opresiunile regimului comunist. Grație volumului editat de către dl. conf. dr. Alexandru Păcurar, readucerea în contemporaneitate a studiilor realizate de către Laurian Someșan și valorizarea lor bibliografică de către mai tinerele generații sunt, cu siguranță, modalități de repunere în drepturi a personalității academice dar și de recalibrare a memoriei colective a breslei din care cu cinste a făcut parte.

SORIN FILIP

*Universitatea Babeș-Bolyai,
Facultatea de Geografie*